

La mort d'Àngel C. Carratalà

El dia 26 de juliol de 1929 el vaixell que partia de Barcelona amb destinació a Palma portava un passatger excepcional, Àngel C. Carratalà, més conegut pel seu segon llinatge, simplement Carratalà.

Miquel Payeras

Després d'arribar a Mallorca es traslladà a Inca, on havia de participar en la correguda del diumenge 26, acte estel·lar de les festes del poble. El matí del diumenge anà Carratalà a complir el deure religiós abans de marxar cap a l'arena. La calor pròpia de les dates es reflectia a les taquilles, «Sombra: 6,50 ptas. Sol: 4,50 ptas.». L'expectació transcendia l'àmbit purament local, i a Palma era molta l'afició taurina que volia presenciar l'actuació de l'alacantí Carratalà, per això es posà un servei extra de tren: anada i tornada a Inca, 1,95 ptes.

A les 5 de la tarda començava la festa. El destre mallorquí Delmonte fou l'encarregat de donar mort al primer brau, Sion. Les cròniques contenen que va ser, la seva, una bona tasca que serví per a preparar l'actuació de l'estrella de la festa, Carratalà, encarregat de donar mort al segon brau.

«Saltador» entrà amb ganes a l'arena, era «negro, de escasas arrobos, corniapedretado». Al principi de la feina del mestre tot anava bé, amb molts aplaudiments del públic. De sobte, el vent féu acte de presència. Carratalà movia el capot amb destresa però cada vega-

da amb més dificultats a causa del fort vent.

Quan entrava el destre a «citar para uno de los lances, el novillo embistió fuerte y, bien sea porque el viento impidió al diestro despegar el capote con el debido impulso o porque la velocidad con que le entró el enemigo no dio tiempo de despedirlo, fue éste empitonado de aparatosa manera, pasándose el toro de pitón a pitón con violentos derrotes. Al caer el infeliz torero al suelo se encogió e hizo una mueca de dolor que reveló la gravedad de la cogida».

Així recollia la premsa de l'època, *L'Almudaina*, *El Correo de Mallorca* i *el Día*, l'accident. Immediatament fou ingressat a la infermeria de la plaça. El pronòstic era «gravíssim», amb una ferida a la part inferior del ventre, amb pèrdua de massa intestinal. La mateixa nit recobrà el mestre el coneixement i demanà confessió. La situació era greu, però Carratalà mantenia estabilitzades les funcions vitals.

A la tarda del dia 29 s'agreuja la situació a causa d'una peritonitis. Tres importants metges, Juaneda, Abrines i Moner, es traslladaren a Inca, des de Palma, per a intervenir-lo quirúrgicament. A les 8 tornaven a Palma mani-

festant el seu pessimisme per l'estat desesperat del pacient, que «tiene alta fiebre, llegando las pulsaciones a 140 con fuertes dolores y dificultades de respiración que hacen presagiar un resultado funesto».

El dia 30 la situació no canviava, s'esperava el fatal desenllaç. La premsa narra èpicament els dramàtics moments: «al dedicarle frases de consuelo, Carratalà nos mira, levanta el brazo y moviendo la mano nos hace señales de marcar una ruta como diciendo con el gesto: 'Me voy, esto se acaba'».

La matinada del mateix dia arribava la família, pare i esposa. Aquesta contactava a la premsa els darrers moments, quan es postrà a la capçalera de Carratalà i li digué, «Ángel, le pregunté, ¿te duele mucho el pecho, verdad? Él, con voz apagada me dijo que sí y me hizo seña de que me acercara otra vez y me dio un beso muy fuerte. Después, ya nada».

Poc després de les 9 del matí començà el període agònic. Una agonia terrible, «se estaba ahogando materialmente y con las manos y con la cara hacía gestos dando a entender que se asfixiaba. Al fin, —no pudiendo ya resistir más su fuerte temple, a eso de las 10,30 sobrevino el tránsito».

La impressió que causà aquesta mort encara es viva a Mallorca, alguns vells d'Inca encara recorden aquell trist diumenge i moltes glosses segueixen recordant Carratalà, el mestre alacantí que morí a Inca un 30 de juliol de fa quasi 50 anys. □

La mort de Carratalà a un diari de l'època.